

UNIVERZITET U
NOVOM SADU

FAKULTET TEHNIČKIH NAUKA
NOVI SAD

XIX Skup TRENDovi RAZVOJA:
“ UNIVERZITET NA TRŽIŠTU...”
- TREND 2013 -

ZBORNİK RADOVA

www.trend.uns.ac.rs

Uredio:

Prof. dr Vladimir Katić, dipl.ing.

Maribor, Pohorje, Slovenija
18.–21. 02. 2013.

Naučno-stručni skupovi TRENDovi RAZVOJA - TREND

1. skup: "Informacione tehnologije i primena u elektroenergetici", Novi Sad, okt. 1994.
2. skup: "Električna vozila – pogon i aplikacije", Novi Sad, okt. 1996.
3. skup: "Savremene tehnologije u elektroprivredi", Kopaonik, mart 1997.
4. skup: "Nove tehnologije u elektrodistribuciji", Kopaonik, mart 1998.
5. skup: "Nove tehnologije u elektrodistribuciji", Kopaonik, mart 1999.
6. skup: "Nove tehnologije u elektrodistribuciji", Kopaonik, mart 2000.
7. skup: "Nove tehnologije u elektrodistribuciji", Novi Sad, feb. 2001.
8. skup: "Univerzitet i NT parkovi", Kopaonik, feb. 2002.
9. skup: "Bolonjski proces i tehnički fakulteti", Kopaonik, mart 2003.
10. skup: "Integrirani univerzitet i tehničke struke", Kopaonik, mart, 2004.
11. skup: "Šta donosi novi zakon o visokom obrazovanju", Kopaonik, mart, 2005.
12. skup: "Bolonjski proces i primena novog zakona", Kopaonik, mart, 2006.
13. skup: "Akreditacija Bolonjskih studija", Kopaonik, mart, 2007.
14. skup: "Efikasnost i kvalitet bolonjskih studija", Kopaonik, mart, 2008.
15. skup: "Doktorske studije u Srbiji, regionu i EU", Kopaonik, mart, 2009.
16. skup: "Bologna 2010: stanje, dileme i perspektive", Kopaonik, mart, 2010.
17. skup: "EVROPA 2020: društvo zasnovano na znanju", Kopaonik, mart, 2011.
18. skup: "Internacionalizacija univerziteta", Kopaonik, februar, 2012.
19. skup: "Univerzitet na tržištu...", Maribor, Slovenija, februar, 2013.

Organizatori:

UNIVERZA V MARIBORU, Slovenija
UNIVERZITET U NOVOM SADU, Srbija i
FAKULTET TEHNIČKIH NAUKA, Srbija

Programski odbor:

1. Prof. dr Miroslav Vesković
2. Prof. dr Danijel Rebolj
3. Prof. dr Pavle Sekeruš
4. prof. dr. Karin Stana Kleinschek
5. Prof. dr Radovan Pejanović
6. Prof. dr Dejan Škorjanc
7. Prof. Zita Bošnjak
8. Prof. dr Zdravko Kačić
9. Prof. dr Rade Doroslovački
10. Prof. dr Vladimir Katić
11. Prof. dr Ilija Kovačević
12. Prof. dr Ladislav Novak

Organizacioni odbor:

1. Prof. dr Rade Doroslovački
2. Mladen Kraljić
3. Prof. dr Vladimir Katić
4. Prof. dr Filip Kulić
5. Prof. dr Vladimir Strezoski
6. Prof. dr Srđan Kolaković
7. Prof. dr Dragiša Vilotić
8. Prof. dr Veljko Malbaša
9. Doc. Dr Bojan Lalić

Izdavač:

Fakultet tehničkih nauka
Novi Sad, Trg Dositeja Obradovića 6
Tel: 021/ 450-810 Fax: 021/ 458-133
e-mail: ftndean@uns.ac.rs, www.trend.uns.ac.rs

Tehnička obrada:

Nikolić Dragomir, e-mail: nikolicd@uns.ac.rs
mr Zoltan Čorba, e-mail: zobos@uns.ac.rs

Umnoženo u Novom Sadu, Februara 2013. godine.

Napomena: Organizator ne zastupa stavove, niti je odgovoran za tačnost podataka iznetih u radovima, već su to isključivo gledišta autora.

Organizaciju ovog skupa su pomogli Inženjerska komora, i IEEE Education Society Chapter

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

378(082)

СКУП Трендови развоја (19 ; 2013 ; Марибор)
Зборник radova / XIX skup Trendovi razvoja [sa temom]
"Univerzitet na tržištu", Trend 2013, Maribor, 18-21. 02.
2013. ; uredio Vladimir Katić ; [organizatori] Univerza v
Mariboru [i] Univerzitet u Novom Sadu [i] Fakultet tehničkih
nauka, Novi Sad. - Novi Sad : Fakultet tehničkih nauka, 2013
(Novi Sad : FTN, Grafički centar GRID). - 200 str. : ilustr.
; 30 cm

Radovi na srp. i engl. jeziku. - Tiraž 200. - Str. 9-10:
Predgovor / Vladimir Katić. - Bibliografija.

ISBN 978-86-7892-485-9

a) Високошколско образовање - Зборници
COBISS.SR-ID 277031175

S A D R Ž A J

Predgovor

UP0 - POZDRAVNA I UVODNA PREDAVANJA

UP0-1: Skupovi TREND logistika i budući razvoj

Vladimir Katić, *Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, Srbija*

UP0-2: University of Ljubljana

Stane Pejovnik, *University of Ljubljana, Slovenia*

UP1 - REGIONALNA PLATFORMA ZA SARADNJU U VISOKOM OBRAZOVANJU

UP1-1: Regional Platform for Benchmarking and Cooperation in Higher Education

UP2 - UVODNA PREDAVANJA

UP2-1: University 2020

Danijel Rebolj

University of Maribor, Maribor, Slovenia

UP2-2: Prilog strategiji internacionalizacije univerziteta u Novom Sadu

Miroslav Vesković, P. Sekeruš, I. Živančević Sekeruš, M. Milutinović

Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad, Srbija

OKRUGLI STO OS-1, OS-2: TEMPUS PROJECT GOMES

OS-1: Mere za unaređenje obrazovnog sistema u Srbiji

Rade Doroslovački

Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, Srbija

OS-2: Standardi kvaliteta za izbor u zvanja nastavnika – nov pristup integrativnim procesima na univerzitetima u Srbiji

Radmila Marinković Nedučin, M. Simić, Z. Lužanin, M. Vesković,

Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad, Srbija

TEMA T1.1: UNIVERZITETI U TRŽIŠNOJ UTAKMICI I RANGIRANJE UNIVERZITETA

T1.1-1: Univerziteti regiona na Šangajskoj rang listi univerziteta u svetu 2012

Gyula Mester

University of Szeged, Faculty of Engineering, Szeged, Hungary

T1.1-2: Integracija podataka o naučnim radovima u informacioni sistem univerziteta u Beogradu

Irena Mitrović, *Univerzitet u Beogradu, Beograd, Srbija*

J. Protić, *Elektrotehnički fakultet, Univerzitet u Beogradu, Beograd, Srbija*

M. Popović, *Univerzitet u Beogradu, Beograd, Srbija*

U. Romić, *Elektrotehnički fakultet, Univerzitet u Beogradu, Beograd, Srbija*

T1.1-3: Postoji li fenomen „Race to the bottom” u obrazovnim sferama

Alpar Lošonc, A. Ivanišević, J. Novaković

Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, Srbija

T1.1-4: Informacioni podsistem za upravljanje internim proverama QMS-a na visokoškolskim ustanovama

Nataša Gojgić, *Visoka škola tehničkih strukovnih studija Čačak*

V. Jovanović, *Univerzitet Singidunum Beograd, Srbija*

A. Veljović, M. Papić, *Fakultet tehničkih nauka, Čačak, Srbija*

T1.1-5: The need for appropriate marketing mix implementation at Serbian universities

Jovan Muškinja, M. Radišić, D. Dobromirov, M. Ferenčak
Faculty of Technical Sciences, Novi Sad, Serbia

TEMA T6.1.: „SMART“ UNIVERSITY („ZELENA“ ENERGIJA I RACIONALNO TROŠENJE ENERGIJE)

T6.1-1: Green energy and rural development – role of high education

Milan Martinov, D. Djatkov, M. Golub, M. Viskovic
Faculty of Technical Sciences, Novi Sad, Serbia

T6.1-2: Renewable energy from biogas - status and prospects in Poland relating to the European Union

Marek Kiedrowicz, *Koszalin University of Technology, Poland*
Z. Palkova, *Slovak University of Agriculture, Slovakia*
P. Kovac, *University of Novi Sad, Serbia*

OKRUGLI STO/PANEL OS-3: Quality Assurance vs. Ranking

OS-3: Quality Assurance vs. Ranking

OKRUGLI STO/PANEL OS-4: Regional Area of Automatic Recognition and External Examiner System

OS-4: Regional Area of Automatic Recognition and External Examiner System

OKRUGLI STO OS-5: TEMPUS PROJECT FINHED

IZAZOVI FINANSIRANJA VISOKOG OBRAZOVANJA U ZEMLJAMA ZAPADNOG BALKANA

OS-5: Izazovi finansiranja visokog obrazovanja u Srbiji

Nevenka Žarkić Joksimović, S. Benković, M. Milosavljević
Univerzitet u Beogradu, Fakultet organizacionih nauka, Srbija

TEMA T3.1: INTERNACIONALIZACIJA UNIVERZITETA, MEĐUNARODNA AKREDITACIJA, MOBILNOST STUDENATA I PROFESORA

T3.1-1: Uporaba novih predlogov za varovanje dobre znanstvene prakse

Franc Čuš, J. Balič
University of Maribor, Maribor, Slovenia

T3.1-2: Software platform for international curriculum communication in bologna process

Milan Segedinac, Z. Konjović
University of Novi Sad, Faculty of Technical Sciences, Novi Sad, Serbia
D. Surla, *University of Novi Sad, Faculty of Science, Novi Sad, Serbia*
I. Kovačević, G. Savić
University of Novi Sad, Faculty of Technical Sciences, Novi Sad, Serbia

TEMA T2.1: MOST IZMEDJU UNIVERZITETA I OKOLINE
(Privreda, društvena zajednica...)

- T2.1-1: Prevazilaženje problema smanjene saradnje između univerziteta i privrede**
Stevan Stankovski,
Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, Srbija
- T2.1-2: Uloga univerziteta u upravljanju znanjem u preduzećima – slučaj Srbije**
Sofija Adžić,
Ekonomski fakultet, Subotica, Srbija
- T2.1-3: E-učenje u industriji: izmeštanje procesa obuke na univerzitet**
Bojan Lalić, U. Marjanović, N. Tasić, B. Bogojević, I. Žunić, N. Simeunović
Univerzitet u Novom Sadu, Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, Srbija
- T2.1-4: Univerzitet u sistemu obrazovanja odraslih**
Snežana Babić-Kekez
Prirodno-matematički fakultet, Novi Sad, Srbija
Medicinski fakultet, Novi Sad, Srbija
- T2.1-5: Govorne tehnologije kao nova oblast visokog obrazovanja i naučno-istraživačkog rada**
Vlado Delić, M. Sečujski, Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, Srbija
- T2.1-6: Uloga kancelarije za upravljanje projektima na Fakultetu tehničkih nauka**
Vladimir Todorović, D. Nikolić, F. Kulić, O. Đuričić, M. Jovanović
Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, Srbija

OKRUGLI STO/PANEL OS-6, OS-7: Public-Private Partnership

OS-6, OS-7: Public-Private Partnership

TEMA T1.2: UNIVERZITETI U TRŽIŠNOJ UTAKMICI I RANGIRANJE UNIVERZITETA

- T1.2-1: Zašto bolonja ne uspeva na Balkanu**
Dušan Ristić, S. Bojanić, I. Ristić, *Fakultet za menadžment Sremski Karlovci, Srbija*
- T1.2-2: Položaj visoke tehničke škole strukovnih studija u Subotici na lokalnom tržištu visokog obrazovanja**
Zoran Anišić, *Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, Srbija*
I. Fürstner, A. Nađ, *Visoka tehnička škola strukovnih studija, Subotica, Srbija*

TEMA T2.2: MOST IZMEDJU UNIVERZITETA I OKOLINE
(Privreda, društvena zajednica...)

- T2.2-1: Uticaj visokog obrazovanja na efikasnost poslovanja kompanija**
Petra Zdjelarić, B. Vapa, M. Popović, A. Drakulić-Neziri
Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu, Novi Sad, Srbija
- T2.2-2: Uloga interneta i društvenih mreža u promociji visokoškolskih ustanova u Srbiji**
Sandra Brkanlić, T. Vučurević, M. Stojšavljević, J. Mutibarić
Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu, Novi Sad, Srbija
- T2.2-3: Projekti interne komunikacije – primer „FTN novine“**
Bojana Bokan, D. Nikolić, *Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, Srbija*
A. Sofić, *Univerzitet u Novom Sadu, Republika Srbija*
G. Marković, D. Bulješević, *Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, Srbija*
- T2.2-4: Saradnja univerziteta i privrede - šansa za zapošljavanje**
Simonida Vučenov, A. Andrejević, *Univerzitet Educons, Sremska Kamenica, Srbija*
A. Katić, *Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, Republika Srbija*

T2.2-5: Uloga društvenih medija u promociji rezultata naučnih istraživanja

Slađana Gajić, J. Stanković, D. Lalić, B. Milić

Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, Srbija

TEMA T3.2: INTERNACIONALIZACIJA UNIVERZITETA, MEĐUNARODNA AKREDITACIJA, MOBILNOST STUDENATA I PROFESORA

T3.2-1: Mobilnost studenata i nastavnog kadra na primeru međunarodnog programa master akademskih studija „zelena ekonomija“

Aleksandar Andrejević, S. Čabrilo, S. Rakić, P. Mitić

Univerzitet Educons, Fakultet poslovne ekonomije, Sremska Kamenica, Srbija

TEMA T4.1: 15 GOD. BOLONJSKE DEKLARACIJE / 25. GOD. MAGNA CARTE – ISKUSTVA

T4.1-1: Implementation of IPA project COMPCOMP in Serbia

Jovan Joković, *University of Novi Sad, Novi Sad, Serbia*

T4.1-2: Uspešnost bolonjskog procesa

Ilija kovačević, R. Doroslovački, D. Vilotić, V. Katić, F. Kulić, S. Kolaković

Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, Srbija

T4.1-3: Merenje performansi uspešnosti univerziteta kao preduslov za konkurentsku prednost na tržištu visokog obrazovanja

Ranko Bojanić, I. Kovačević, D. Nikolić, B. Radumilo, Lj. Milašinović

Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, Srbija

TEMA T5.1: RAZVOJ VISOKOG OBRAZOVANJA DO 2020

T5.1-1: Karakteristike i institucionalizacija interne revizije na univerzitetima

Radovan Pejanović, *Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad, Srbija*

M. Stanišić, *Univerzitet Singidunum, Beograd, Srbija*

S. Đukić, *Poljoprivredni fakultet, Novi Sad, Srbija*

T5.1-2: Tržišna dimenzija konkurentnosti visokoobrazovne institucije

Nenad Simeunović, M. Jovanović, A. Vujić, V. Todorović, B. Lalić

Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, Srbija

OKRUGLI STO/PANEL: TEMPUS PROJECT SIGMUS

OS-8: Moderator Prof. dr Dragan Šešlija

TEMA T5.2: RAZVOJ VISOKOG OBRAZOVANJA DO 2020

T5.2-1: Humanizing of higher education in Ukraine: blending of hard core sciences and humanities

Danica Pirsli, *University of Nis, Serbia*

G. Sazhko,

University of Kharkov, Ukrainian Engineering Pedagogics Academy Kharkov, Ukraine

T5.2-2: Automatizacija, autentifikacija, autorizacija, integracija i transparentnost kroz elektronski indeks univerziteta u Beogradu

Miodrag Popović, *Univerzitet u Beogradu, Beograd, Srbija*

J. Protić, *Elektrotehnički fakultet, Univerzitet u Beogradu, Beograd, Srbija*

M. Radonjić, I. Mitrović, *Univerzitet u Beogradu, Beograd, Srbija*

- T5.2-3: Висока школа од 2000. до 2020. године**
Божо Николић, Љ. Ружић-Димитријевић
Висока техничка школа струковних студија у Новом Саду, Србија
- T5.2-4: Спорт на високошколским установама**
Божо Николић, Љ. Ружић-Димитријевић
Висока техничка школа струковних студија у Новом Саду, Србија
- T5.2-5: Modernizacija metoda učenja na univerzitetu**
Miloš Jovanović, U. Marjanović, D. Gračanin, *Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, Srbija*
P. Sekeruš, *Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad, Srbija*
B. Lalić, D. Nikolić, *Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, Srbija*

TEMA T5.3: RAZVOJ VISOKOG OBRAZOVANJA DO 2020
--

- T5.3-1: Značaj mobilnosti i njena uloga u pozicioniranju univerziteta na tržištu visokog obrazovanja**
Olivera Đuričić, D. Nikolić, F. Kulić, V. Todorović, T. Pokrajac
Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, Srbija
- T5.3-2: Analysis of students results in courses with different grading structures**
Vladimir Katić, I. Kovačević, S. Kolaković
University of Novi Sad, Faculty of Technical Sciences, Serbia
- T5.3-4: Naučna istraživanja, doktorske akademske studije i multidisciplinarnost – kakve sve to ima veze?**
Vesna Crnojević-Bengin, V. Crnojević, *Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, Srbija*
- T5.3-5: Edukacija edukatora kao put privrednog razvoja**
Miodrag Hadžistević, *Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, Srbija*

TEMA T4.2:15 GOD. BOLONJSKE DEKLARACIJE / 25. GOD. MAGNA CARTE – ISKUSTVA
--

- T4.2-1: Accreditation as a driving force of university reform: an institutional perspective**
Nebojša Janićijević, *University of Belgrade, Belgrade, Serbia*
- T4.2-2: Елементи препознавања студирања по болоњском систему**
Љиљана Ружић-Димитријевић, Б. Николић
Висока техничка школа струковних студија у Новом Саду, Србија
- T2.2-3: Practical work of students - theory and practice**
Miroslav Andonovski, T. Micalevska, A. Bosesvski
Faculty of economics –Prilep, University St. Kliment Ohridski, Bitola, Macedonia
A. Petrovska
Faculty of pedagogy –Bitola, University St. Kliment Ohridski, Bitola, Macedonia
- T4.2-4: European credit system effects over the passing exams in republic of Macedonia**
Tanja Micalevska
Faculty of economics –Prilep, University St. Kliment Ohridski, Bitola, Macedonia
M. Andonovski
Faculty of economics –Prilep, University St. Kliment Ohridski, Bitola, Macedonia
Faculty of pedagogy –Bitola, University St. Kliment Ohridski, Bitola, Macedonia
A. Petrovska
Faculty of pedagogy –Bitola, University St. Kliment Ohridski, Bitola, Macedonia

P R E D G O V O R

19.

naučno-stručni skup pod opštim imenom Trendovi razvoja – TREND 2013, nastavlja dugu tradiciju okupljanja univerzitetskih i drugih poslenika visokog obrazovanja. Skup je stekao visoki renome, a njegov rad i zaključci zaokupljaju pažnju javnosti. Karakterišu ga prijatna atmosfera, visoka stručnost, argumentovane diskusije, intenzivna razmena ideja i velik stepen tolerancije i uvažavanja.

Ovaj XIX skup, koji se po prvi put održava izvan Srbije i time dobija regionalni, odnosno međunarodni karakter, predstavlja svojevrsnu prekretnicu u ciljevima, ambicijama i dostignućima TREND-a. On se sada pozicionira kao ključna konferencija regionalne platforme o visokom obrazovanju i postaje deo aktivnosti u kreiranju evropskog obrazovnog prostora.

Srbija je duboko zašla u proces reformi svog obrazovnog sistema, pre svega transformacijom univerziteta i visokog školstva u širem smislu u skladu sa zahtevima Evrope i Bolonjske deklaracije. Ovaj proces nije vezan samo za tranzicione promene, kroz koje prolazi društvo, već je deo sve-evropskog procesa, koji je 2010. godine ušao u završnu fazu. Značajni događaji u ovom procesu u Srbiji predstavljaju potpisivanje Bolonjske deklaracije 2003. god., početak evropske mobilnosti studenata Srbije priključenjem Univerziteta u Novom Sadu projektu Campus Europae 2003. god., dodela prvih Dodataka diplomi na Fakultetu tehničkih nauka (FTN) u Novom Sadu 2004. god., donošenje novog Zakona o visokom obrazovanju u septembru 2005. godine, usvajanje reformisanih nastavnih planova (studijskih programa) na fakultetima širom Srbije od 2003 – 2006. god. po bolonjskom trostepenom principu, formiranje nacionalne Komisije za akreditaciju i proveru kvaliteta Republike Srbije 2006. god., formiranje Nacionalnog saveta za visoko obrazovanje i KONUS-a, uvođenje ESPB (ECTS) bodova u studijske programe, akreditacija viših škola i njihovo prerastanje u visoke škole strukovnih studija 2007. god., pokretanje doktorskih studija u Srbiji od 2006-2008, prvi studenti sa završenim diplomskim-master studijama u 2006. god. na FTN u Novom Sadu, akreditacija univerziteta, fakulteta i studijskih programa 2007.-2009. god., prvi rezultati studiranja prvih generacija »bolonjskih« studenata, koji su doveli do izmena Zakona u oktobru 2008. i julu 2010. god., formiranje Studentske konferencije univerziteta Srbije (SKONUS) 2010. god., te proces samovrednovanja visokih škola i fakulteta 2011. i 2012. god. i donošenje Strategije razvoja visokog obrazovanja Republike Srbije, kao i ponovne akreditacije visokih škola, fakulteta i univerziteta 2012. i 2013. god. Tematika skupova TREND prati sve ove događaje i aktivnosti, još od 2002. god., sa ciljem da doprinese lakšoj adaptaciji na nove uslove, doprinese rešavanju eventualnih nedoumica i problema i da impuls bržem zauzimanju mesta u evropskom univerzitetskom prostoru.

Prvi skup *Trendovi razvoja* održan je u Novom Sadu u oktobru 1994. godine i razmatrao je trendove razvoja informacionih tehnologija i primenu u elektroenergetici. Trajao je dva dana i okupio je oko 100 učesnika iz privrede, sa fakulteta i istraživačkih instituta. Narednih sedam skupova (1996-2001.) bili su posvećeni savremenim problemima elektroenergetike i imali su za cilj da prikažu rezultate niza istraživanja, razmene iskustava i valorizuju projekte saradnje Fakulteta tehničkih nauka i Elektrovojvodine iz Novog Sada. Okupljali su oko 30-50 učesnika, a obično je predstavljeno oko 20 radova iz 5 tematskih celina.

Osmi skup predstavlja zaokret u tematici. Podstaknuti aktuelnim promenama i zagledani u perspektivu univerziteta, organizatori su uočili predstojeće velike reforme i opredelili se za nove sadržaje, odnosno da skup usmere u pravcu razmatranja ključnih pitanja daljeg razvoja visokog obrazovanja i transformacije univerziteta. TREND 2002 se fokusirao na jedan od najvažnijih aspekata rada akademske zajednice – transfer rezultata naučno-istraživačkog rada u privredu i pokretanje naučno-tehnoloških (NT) parkova. Predstavljeno je 20 radova autora iz Ministarstva, sa univerziteta, naučnih instituta i privatnih firmi, a po prvi put su radovi objavljeni u papirnoj i elektronskoj formi (CD-ROM). Na njemu su predstavljani i radovi sa svih ranijih skupova. Ova praksa je nastavljena i kasnije.

Deveti skup, održan 2003. god., definisao je tematsku orijentaciju TREND-a za duži period. Organizovan je u jeku priprema univerziteta za prihvatanje Bolonjske deklaracije i brzo uključivanje u Evropu. Pokrenuti i snažno podržani od Ministarstva za prosvetu i sport Republike Srbije, predstavnici univerziteta i tehničkih fakulteta su se okupili da analiziraju jedinstveni nastup u promenama. Novina je bila da su skupu prisustvovali i brojni učesnici iz okolnih zemalja, pa je on dobio regionalni karakter. Po prvi put skup izdaje svoje zaključke, koji vremenom postaju značajan pokretač reformi. Uspeh ovog skupa i kasnije interesovanje za sadržaj, raspravu, prezentovane radove i zaključke, uverio je organizatore da je u Srbiji potreban jedan forum za diskusiju o savremenim problemima visokog obrazovanja.

2004. godine održan je deseti, jubilarni skup, koji se po tematici nadovezivao na prethodni. On je pokazao postignuti napredak i ukazao na nove pravce i ideje. Razmatrani su ključni aspekti organizacije studija i kvaliteta nastave iz tehničkih i pridruženih disciplina, kao i kompleksna pitanja organizacije, strukture, finansiranja i uopšte, rada na integrisanom univerzitetu. Na skupu je prvi put predstavljen Dodatak diplomi, kao

jedan od prvih konkretnih rezultata bolonjskog procesa na Fakultetu tehničkih nauka u Novom Sadu.

Jedanaesti skup je raspravljao o rešenjima predstavljenim u predlogu novog Zakona o visokom obrazovanju, čije se usvajanje očekivalo 2005. god. Veći broj radova (28), kao i 65 učesnika doprinelo je uspehu skupa. Razmatrane su moguće reperkusije predloga zakona na rad i razvoj tehničkih i ostalih struka na reformisanom univerzitetu. Diskutovana su i pitanja vezana za reorganizaciju nastavnog procesa, kvaliteta nastave, usklađivanja nastavnih planova, kao i položaja i transformacije viših škola.

Dvanaesti skup (2006.) po interesovanju je prevazišao sva očekivanja organizatora. Prezentiran je 51 rad, a skupu je prisustvovalo 120 registrovanih učesnika. Razmatrani su vidovi primene odredaba novog Zakona o visokom obrazovanju, koji je doneo velike promene u strukturi i organizovanju univerziteta. Kao i ranije, bilo je zapaženo učešće studenata, ali sad sa konkretnim, pisanim doprinosima. Pokrenuta su i pitanja akreditacije i samoevaluacije, kao i harmonizacije nastavnog procesa. Skup je imao snažan medijski odjek, a po prvi put su se u njegovo pokroviteljstvo uključile i međunarodne organizacije (IEEE – Education Society – Serbian Chapter).

Trinaesti skup 2007. godine potvrđuje da su se skupovi TREND ustalili kao forum za prezentacije i diskusije o problemima visokog obrazovanja. Prikazana su 52 rada, a prisustvovalo je oko 100 učesnika. U fokusu su bili proces akreditacije visokoškolskih ustanova i studijskih programa. Razmotrena su iskustva susednih i zemalja regiona, kao i rešenja koja predviđa Komisija za akreditaciju i proveru kvaliteta Republike Srbije.

Četrnaesti skup je ograničio broj radova sa ciljem da više vremena ostane za diskusije i komentare. Izloženo je 40 radova, a prisustvovalo 109 učesnika. Kao posebna novina, održan je međunarodni TEMPUS Workshop: "Development of M.Sc. curricula in the frame-work of Tempus". U fokusu su bili rezultati studenata, koji su studirali po novim, reformisanim nastavnim planovima, tkzv. »bolonjskih« studenata. Oni su se susreli sa novim uslovima studiranja, gde je efikasnost i kvalitet u prvom planu, a ključni rezultat broj osvojenih ESPB bodova. Razmotrena su i iskustva iz prvog kruga akreditacije fakulteta, kao i iskustva susednih zemalja.

Petnaesti skup, okupio je najveći broj radova do tada (62), od kojih su više od pola (34) posvećenih osnovnoj temi skupa – »Doktorskim studijama u Srbiji, regionu i EU«. Uglavnom zahvaljujući TEMPUS Workshopu-u JADES-DEUKS-SoCD, skup je prerastao regionalni i dobio međunarodni karakter sa autorima iz 12 zemalja Evrope (BIH, Grčka, Francuska, Italija, Mađarska, Makedonija, Nemačka, Portugalija, Slovenija, Srbija, Španija, U.K.). Značajan broj izlaganja bio je posvećen pitanjima kvaliteta i procesa akreditacije, koji se završavao te godine. Skup je pratio i najnovija iskustva u primeni Bolonjske deklaracije, a u svetlu praktičnih rešenja na pojedinim fakultetima u Srbiji i regionu.

Šesnaesti skup, ponovo je postavio rekord po broju radova (75 radova). Novina je je izuzetno aktivno učešće studenata, koji su prijavili čak 10 radova, što je zahtevalo postavljanje posebne sesije. TEMPUS Workshop: JADES – SoCD - MAS-PLM okupio je 3 Tempus projekta sa čak 8 izlaganja. Skup ponovo ima karakteristike međunarodnog sa autorima iz 9 zemalja (Belgija, BIH, Crna Gora, Češka, Makedonija, Slovenija, Srbija, Španija, U.S.A.). Najveći broj radova posvećen je oceni stanja i iskustvima u sprovođenju bolonjskog pšrocesa. Iznete su brojne dileme i uočeni nedostaci, ali i predlozi rešenja.

Sedamnaesti skup predstavio je 65 radova zagledanih u narednu dekadu u kojoj se očekuje konačno priključenje Srbije Evropskoj Uniji. Vizije daljih promena u metodama i tehnikama obrazovanja visokih stručnjaka, pitanja novih mogućnosti studiranja kroz otvorene puteve mobilnosti, uključivanja u sve-evropski prostor visokog obrazovanja i privrede, celoživotnog učenja i dr. dominirali su ovim skupom. Međunarodni paneli o visokom obrazovanju: »Strukturne reforme o visokom obrazovanju« i workshop projekta TEMPUS-GOMES dali su dimenziju otvorenog evropskog foruma.

Osamnaesti skup doneo je neke novine. Uvedena je **dijalog-poster sesija**, gde autori i učesnici kroz direktan međusobni razgovor i razmenu ideja dolaze do kvalitetnih predloga, koji mogu kasnije ući u zaključke skupa. Organizovan je prvi **OKRUGLI STO: Strategija razvoja visokog obrazovanja u Srbiji**, gde je premijerno predstavljen predlog ovog značajnog dokumenta, što je bila i prva sesija javne rasprave, gde su učesnici imali prilike da se upoznaju i daju svoje komentare i zapažanja.

Ovogodišnji 19-ti skup predstavlja novu prekretnicu i prerastanje TREND-a u regionalnu, međunarodnu konferenciju. Zajedno sa kolegama i prijateljima iz Maribora, organizujemo ga u prelepom ambijentu hotela Habakuk na obroncima Pohorja. Biće predstavljeno 46 radova, ali i Regionalna platforma za saradnju u visokom obrazovanju (*Regional Platform for Benchmarking and Cooperation in Higher Education*). U sklopu ove platforme, biće održana tri okrugla stola. Takođe, biće održani sastanci i okrugli stolovi tri TEMPUS projekta (FINHED, GOMES i SIGMUS), koji su tematski vezani za ovaj skup. Na kraju, skup će doneti svoje tradicionalne zaključke, koje će dostaviti svim relevantnim institucijama.

U Novom Sadu, februara 2013.

Prof. dr Vladimir Katić, dipl.ing.
Urednik zbornika